

SASTAMALA GREGORIANA
16.7.2023 klo 19.00
Sastamalan Pyhän Marian kirkko

Ferdinand ja Valentini

Italian tuulia keisarin hovissa

Cappella Imperiale (FI)

Titta Lampela, sopraano
Anna-Maaria Oramo, sopraano
David Hackston, altto
Mats Lillhannus, tenori
Valter Maasalo, basso

Pirkanmaan Barokki (FI)

Aira Maria Lehtipuu, viulu ja liidlaus
Riikka Marttila, viulu
Eija Laru, alttoviulu
Tähti Oksanen, viola da gamba ja sello
Eero Palviainen, näppäilysoittimet
Jouko Laivuori, urku

Tervetuloa elämysten matkalle Sastamala Gregorianaan! Konserteissamme voit matkata menneeseen ja kuulla menneisyyden äänen. Tämän vuoksi pyydämme, että esityksen aikana ei kuvata, nauhoiteta tai käytetä matkapuhelinta.

Welcome to experience the magic of Sastamala Gregoriana! In our concerts you can hear the echoes from the past. Therefore, we kindly ask you to switch off your mobile phone. Recording or photography during the concert is not allowed.

OHJELMA | PROGRAMME

Echo à 3

Sonata a 5 G Minor “enharmonic”

Missa concertata IV a 8 – Kyrie

Sonata (a 2) D Minor

Missa concertata IV a 8 – Gloria

Ti lascio anima mia [

Beata viscera

Missa concertata IV a 8 – Credo

– *väliaika | interval 30 min* –

Sonata à 5 G Minor

Litanie Lauretane 1

Sonata a 5 C Major

Orsa bella, crudele

Aria a 2 G Minor

Missa concertata IV a 8 – Sanctus

Ave Regina, che comincia Dignare

Missa concertata IV a 8 – Agnus Dei

Quel augellin che canta

ESITTELY | INTRODUCTION

Giovanni Valentini (1582–1649) työskenteli Wienissä keisari Ferdinand II:n hovissa urkurina ja muusikoitten johtajana. Hän oli myös pätevä säveltäjä, joka hallitsi venetsialaisen varhaisbarokin keinot mestarillisesti. Valentinin musiikissa erityistä ovat oudot ja rohkeat harmoniat sekä epäsäännölliset rytmit. Wienin-hovin *maestro di cappellan* toimi oli aikanaan hyvin arvostettu, mutta Valentinin musiikki on silti jäänyt aivan syyttä koko lailla marginaaliin. Se on kauttaaltaan taitavasti sävellettyä, toimivaa, kekseliästä, vaihtelevaa ja kiinnostavaa.

1600-luvun alussa Pyhän saksalais-roomalaisen keisarikunnan valtaistuini oli tiukasti Habsburgien suvun hallussa samoin kuin lukuisat muut valtakunnat Euroopassa – jyrkäväleukaisia prinsskejä ja ruhtinaita majaili pitkin maanosan palatseja. Niinpä nuori prinssi Ferdinand (1578–1637) peri 12-vuotiaana, isänsä kuoltua, Steiermarkin arkkiherttuakunnan ynnä muita alueita. Jesuiittakoulussa hän sai hengellisen kasvatuksen lisäksi myös monipuolisen musiikillisen koulutuksen ja kuului olleen taitava laulaja. Hänestä sukeutui pikkuhiljaa uuttera katolisen uskon puolustaja ja ankara protestanttisuuden vastustaja. Myöhemmin v. 1618 syttynyt 30-vuotinen sota näiden aatteiden välillä tuli leimaamaan hänen koko hallintokauttaan.

Valentinin varhaisvuosista tiedetään hyvin vähän. Hän lienee syntynyt Venetsiassa ja opiskellut sävellystä suuren Giovanni Gabrielin johdolla. Seuraavassa kuvassa näemme hänet Puolassa kuningas Sigismundin urkurina. Sitten v. 1614 hän astui arkkiherttua

Ferdinandin palvelukseen: tuolloin Grazin-hovi oli merkittävin italialaisen musiikin keskus Alppien pohjoispuolella, muusikoitten johdossa Giovanni Priuli. Kun Ferdinand valittiin keisariksi v. 1619 serkkunsa Matiaksen jälkeen, hän toi mukanaan Wienin-palatsiin muusikkonsa ja rakkaat nuottikokoelmansa. Kruunajaisten yhteydessä soi Valentinin valtava, 7-kuoroinen Magnificat- ja messumusiikki, josta on säilynyt harmillisesti vain kaksi stemmakirjaa. Muusikoitten johtoon *maestro di cappellaksi* Valentini nousi v. 1626 hoidettuaan tehtävää käytännössä jo jonkin aikaa, ja pysyi siinä koko loppuikänsä. Hän toimi myös läheisen Mikaelinkirkon kanttorina. Maestrona Valentini ei enää julkaissut sävellyksiään, ainoastaan runoja, etupäässä nokkelia palindromeja – olisivatkohan kahdesta avioliitosta siunaantuneet yhdeksän lasta (ellei enemmänkin) vaikuttaneet asiaan. Vuonna 1637 Ferdinand II:n jälkeen keisariksi tuli hänen poikansa, Ferdinand III, joka lähes ensi töikseen määräsi suuresti arvostamansa Valentinin järjestämään vainajan äärelle muusikot laulamaan tämän suosikkimotetteja.

Jo Ferdinandin Kaarle-isän aikaan arkkiherttuoiden Grazissa oli ollut paljon taivavia muusikoita, ja ajan myötä yhä useampi heistä oli peräisin Italiasta, etenkin Venetsiasta, eikä Ferdinand tuonut tähän muutosta. Hänen hovissaan vallitsi muutoin hurskas kohtuus, mutta uskonasioissa hän ei säästellyt, ja musiikkihan sopii Jumalan palvelemiseen erityisen hyvin (toki taidokas ja laadukas musisointi myös tekee hartauden harjoittamisesta mielisempää). Hänen hoviinsa tuotettiin parhaat soittajat ja laulajat, ja heitä palkittiin avokätisesti rahalla, tavaralla ja arvonimillä. Esimerkiksi Wienissä v. 1619 keisarin kapelliin kuului johtajan lisäksi lisäksi 3 urkuria, 6 pappia, 23 soittajaa, 18 laulajaa, 12 kuoripoikaa, rummunlyöjä, alttaripalvelija sekä urkujen hoitaja, joka polki lisäksi palkeita, ja heistä suuri osa seurasi mukana aina hovin matkustaessa. Muutenkin italialainen kulttuuri ja kieli olivat hovissa suuressa huudossa.

Italialaisten muusikoiden matka-arkuissa Ferdinandinkin hoviin virtasivat etelästä varhaisen barokin uudet innovaatiot. Maallisen musiikin puolella alkanut monodia (yksi laulaja ja säestys) sai jalansijaa hengellisessäkin kontekstissa. *Stile rappresentativo* on varhaisesta oopperasta tuttu dramaattisen resitatiivin tyyli. *Concertato*-tyylissä moniäänisiin teoksiin lisättiin itsenäinen säestysääni ja esiintyjä jaettiin uudella tavalla, solistit vuorotellen isomman joukon kanssa. Lauluteoksissa saatettiin käyttää myös soolosoittimia. Renessanssin vanha käytäntö (*prima pratica*) sai antaa tilaa raikkaalle uudelle käytännölle. Musiikki rakentuu lyhyemmistä ja selkeämmistä jaksoista, usein muutama tahti kerrallaan, ja on usein vahvasti soinnullista, vaikka moniäänisen sommittelun taito on edelleen arvossaan.

Konsertin runkona on kaksikuoroinen ja kahdeksanääninen messusävellys kokoelmasta *Missæ concertatæ* (1617). Sen viisi *ordinarium*-osaa kuullaan pitkin matkaa. *Concertato*-tyylin mukaisesti siinä on runsaasti vuorottelua mm. solistien tai pienryhmien sekä ison kuoron välillä, tai kahden kuoron välillä. Tekstin joka katkelma käsitellään selkeästi omana jaksanaan, ja musiikin tekstuurit vaihtelevat tiuhaan: on imitaatiota ja kontrapunktia, suuria sointuja, madrigalistista sanamaalailua, taiturillista kuviointia, hidasta ja leveää, nopeaa tikkausta, tahtilajin muutoksia kaksi- ja kolmijakoisen välillä, jopa kävelevä basso.

Messun ohella konsertin suurempiin hengellisiin teoksiin kuuluu myös Loreton litania, *Litanie Lauretane*, jota Ferdinandin hovissa oli tapana laulaa vesperin loppuksi, ja toki käytettävissä oli monia sävellyksiä samaan tekstiin. Litaniarukouksissa tyypillisesti pyydetään suurta pyhimysten joukkoa rukoilemaan puolestamme, mutta loretolaisessa versiossa keskitytään Neitsyt Marian lukuisiin ominaisuuksiin ja hyveisiin. Valentini

asettelee pitkän tekstin limittäin kuin kaukoputken osat epäsymmetrisessä, viisijakoisessa keskiosassa, ja omana lankanaan kulkee toistuva pyyntö ”rukoile puolestamme” (*ora pro nobis*).

Valentinin kamarimusiikkisävellykset ovat jonomuotoisia eli koostuvat erillisistä ja keskenään eri luonteisista jaksoista. Vaikka hän itse oli kosketinsoittaja, ovat hänen kosketinsävellyksensä suurimmaksi osaksi kadonneet. *Echo a 3* on yksi harvoista säilyneistä, ja se on kopioitu laajaan urkuteoskokoelmaan saksalaisella tabulatuurinotaatiolla. Teoksen otsikko viittaa kaikutehoon, jota sen viimeisessä jaksossa käytetään. Valentinin sonaatit 2–5 jousisoittimelle basson säestyksellä ovat paikoin varsin kokeellisia, kummallisten harmonioiden ja epäsymmetristen fraasien temmellyskenttiä. Nk. enharmonisessa sonaatissa kaksi toisilleen etäistä sävellajia vuorottelee – jokainen jakso kuullaan ensin g-mollissa ja heti perään hiljaisena kaikuna h-mollissa. Enharmoniseen cembaloon Valentini tutustui Grazin-hovissa; tällaisessa soittimessa on 19 kosketinta oktaavissa tavallisen 12 koskettimen sijaan, mikä tekee mahdolliseksi käyttäen toisilleen hyvinkin vieraita harmonioita.

Valentinin madrigaalikokoelma *Musiche a doi voci* (1621) oli ilmestyessään aivan ajan hermolla urauurtavine tehokeinoineen: dramaattinen dialogi, äärimmäiset dissonanssit, harmonian rajojen venyttäminen (mm. eräät varhaisimmista as-sävelistä), vapaampi dissonanssin käsittely ja erikoiset tahtilajimerkinnät (9/8, 7/8). Sen teos *Ti lascio, anima mia* on duettomadrigaalia parhaimmillaan: kertojaminä on lähdössä rakkaansa luota ja valittaa kovaa kohtalooan reippaasti liioitellen, kuten aikaan kuului. Valentini sävelittää tämän erittäin riipaisevasti. Sen parina on konservatiivisempi, concertato-tyylinen Maria-motetti *Beata viscera* kokoelmasta *Salmi, hinni... concertati* (1618), jossa kaksi tenoria

jäljittelee toisiaan yhtyen vain jaksojen lopussa; Kristus-lasta imetetään hellästi keinuen, ja lopussa kaikuu riemukas ylistys.

Kokoelmasta *Musiche di camera IV* (1622) on *Silenzio à Fauni*, antiikin aiheisiin perustuva kuvaelma, jossa Bakkhus kahden tenorin hahmossa hoksaa Ariadnen nukkumassa Naxoksen saaren rannalla ja rupeaa pohtimaan, kenestä onkaan kysymys. Ehdotus toisensa jälkeen tulee hylättyä, ja lopuksi tenorit sulavat yhteisen serenadin sävelin toivottamaan hyviä unia heille tuntemattomaksi jääneelle kaunottarelle. Tämän pari, kokoelman *Sacri concerti* (1625) teos *Ave Regina che comincia "Dignare"*, perustuu iltapalveluksen päättävään Maria-antifoniin. Tässä sävellyksessä sitä rytmittää kertosaä, joka Valentinille tyypillisesti nyrjähtelee epäsäännöllisesti. Maria-aiheinen on myös saman kokoelman *Qualis est dilecta nostra*, jonka teksti yhdistää Laulujen laulua muihin Maria-tekstihin.

Konsertin päättää paimenidylli *Quel augellin che canta* kokoelmasta *Musiche concertate* (1619). Sen sanat ovat Guarinin kuuluisasta näytelmästä *Il pastor fido*. Saman tekstin kimpussa on ollut moni muukin säveltäjä, kuuluisimpana Claudio Monteverdi. Valentinilla viiden lauluäänen lisäksi äänessä on viulduetto, joka tarjoilee hurmaavat alku- ja välisoitot, sekä erikoisuutena ”pari vedellä täytettyä kreetanpäiskystä” eli savikukkosta, jotka täyttävät tilan suloisella linnunlaululla.

Valentinin kamarimusiikkia on säilynyt käsin kirjoitettuna kopioina, joko erillisinä tai isommissa kokoelmissa (esim. Rost- ja Ludwig-kokoelmat). Hänen vokaalimusiikkiaan on myös painettu, ja ajan tavan mukaan kukin stemma on omana kirjanaan toisin kuin nykyään. Vuosien kuluessa yksittäiset stemmakirjat voivat kadota, ja jollei jossain toisessa kirjastossa ole puuttuvaa kappaletta, emme enää voi saada täydellistä tietoa teoksesta. Näin

on käynyt myös muutamalle Valentinin julkaisulle. Onneksi täydellisinäkin säilyneitä julkaisuja on! Olemme laatineet jokaisesta esitettävästä teoksesta uuden, tarkistetun nuottilaitoksen, sillä moderneja laitoksia on vain vähän, ja niissäkin korjattavaa ja paikattavaa.

1600-luvun Habsburg-keisareiden hovissa Wienissä musiikkielämä oli rikasta ja arvostettua. Yhdessä konsertissa pystyy vain vähän raottamaan tuon valtavan aarreaitan oviaukkoa. Jo pelkästään Valentinin tuotannossa riittäisi tutkittavaa ja esitettävää, puhumattakaan hänen aikalaisistaan, edeltäjistään ja seuraajistaan. Toivotamme teille miellyttävää ja elämyksellistä iltaa!

Valter Maasalo ja Titta Lampela

LAULUJEN TEKSTIT | LYRICS OF THE SONGS

Kyrie

Kyrie eleison.
Christe eleison.
Kyrie eleison.

Herra, armahda.
Kristus, armahda.
Herra, armahda.

suom. Katolisen kirkon tiedotuskeskus

Gloria

Gloria in excelsis Deo
et in terra pax hominibus bonæ voluntatis.
Laudamus te, benedicimus te, adoramus te,
glorificamus te,
gratias agimus tibi propter magnam gloriam
tuam,
Domine Deus, Rex cælestis, Deus Pater
omnipotens.
Domine Fili Unigenite, Iesu Christe,
Domine Deus, Agnus Dei, Filius Patris.

Kunnia Jumalalle korkeuksissa
ja maassa rauha ihmisille, joita hän rakastaa.
Me ylistämme sinua, me siunaamme sinua, me
palvomme sinua, me kunnioitamme sinua,
kiitämme sinua sinun suuren kunniasi tähden.
Herra Jumala, taivaallinen kuningas, Jumala,
Isä kaikkivaltias.
Herra, ainokainen poika, Jeesus Kristus.
Herra Jumala, Jumalan Karitsa, Isän Poika.

Qui tollis peccata mundi, miserere nobis;
qui tollis peccata mundi, suscipe
deprecationem nostram.
Qui sedes ad dexteram Patris, miserere nobis.

Joka pois otat maailman synnin, armahda
meitä. Joka pois otat maailman synnin, ota
vastaan meidän anomisemme. Joka istut Isän
oikealla puolella, armahda meitä.

Quoniam tu solus Sanctus, tu solus Dominus,
tu solus Altissimus, Iesu Christe,
cum Sancto Spiritu in gloria Dei Patris.
Amen.

Ti lascio anima mia

Ti lascio anima mia, giunta è quell'ora L'ora,
oimè, che mi chiama a la partita!
Io parto, io parto, oimè, convien ch'io mora.
Perché convien partir da te, mia vita.

Ah, pur troppo e 'l dolor ch'entro m'accora.
Non mi dar col tuo duol nova ferita. Ah, pur
troppo e 'l dolor ch'entro m'accora. Deh! non
languir cor mio, ch'al mio partire. Mi duol il
tuo dolor più che'l morire.

Deh! perché tante lagrime, o mio core
Da que' begl'occhi tuoi piover vegg'io?
Deh! frena il pianto, oime, frena il dolore,
Che spargi nel tuo pianto il sangue mio.

Sillä sinä yksin olet pyhä, sinä yksin olet
Herra, sinä yksin olet korkein, Jeesus Kristus.
Pyhän Hengen kanssa Isän Jumalan kunniassa.
Aamen.

suom. Katolisen kirkon tiedotuskeskus

Jää hyvästi, rakkain, on koittanut hetki,
hetki – voih! – joka kutsuu minua lähtemään!
Lähden, lähden – voih! – minun on kuoltava,
koska minun on lähdeittävä luotasi, rakkaani.

Oi, aivan liian suuri tuska jäytää sisintäni.
Älä tee minulle uusia haavoja murehtimalla.
Oi, aivan liian suuri tuska jäytää sisintäni. Oih!
älä riudu, rakkaani, sillä mentyäni tuskasi
satuttaa minua kuolemaakin enemmän.

Oih! Miksi näen kauniista silmistäsi virtaavan
niin paljon kyyneliä, oi armaani? Oih! Voi,
rauhota itkusi, hillitse suru, sillä kyynelissäsi
virtaa sydämeni veri.

Temi forse cor mio che novo ardore
Il tuo amore, il mio ardor ponga in oblio?
Ah no, no! sarà spento in ogni loco
Pelkäätköhän, rakkaani, että jokin uusi liekki
voisi saattaa rakkautesi tai liekkini unhoon?

Girolamo Preti (1582–1626), suom. V.M.

Beata viscera

Beata viscera Mariæ Virginis
quæ portaverunt æterni Patris filium.
Beata ubera quæ lactaverunt Christum
Dominum.
Alleluia.
Beata et venerabilis es Virgo Maria
quæ sine tactu pudoris inventa es Mater
Salvatoris.
Alleluia.

suom. V.M.

Voi, ei, ei! Tämä vaikerruksen aalto
sammuttanee kaikkialta kaikki muut liekit. Oi,
aivan liian suuri tuska jäytää sisintäni.

Autuas on Neitsyt Marian kohtu, joka on
kantanut ikuisen Isän Poikaa.
Autuaat ovat rinnat, joita Herra Kristus on
imenyt.
Halleluja.
Autuas ja kunnioitettu olet, Neitsyt Maria, sillä
sinusta on tullut Lunastajan Äiti ja olet
pysynyt koskemattomana.
Halleluja.

Credo

Credo in unum Deum,
Patrem omnipotentem, factorem cæli et terræ,
visibilium omnium et invisibilium.
Et in unum Dominum, Iesum Christum, Filium
Dei unigenitum,
et ex Patre natum ante omnia sæcula.
Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum
de Deo vero,
genitum, non factum, consubstantialem Patri:
per quem omnia facta sunt.
Uskon yhteen Jumalaan,

Qui propter nos homines et propter nostram
salutem descendit de cælis.
Et incarnatus est de Spiritu Sancto ex Maria
Virgine, et homo factus est.

Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato;
passus et sepultus est, et resurrexit tertia die,
secundum Scripturas, et ascendit in cælum,
sedet ad dexteram Patris.

Isään kaikkivaltiaaseen, taivaan ja maan,
kaikkien näkyvien ja näkymättömien Luojaan.
Ja yhteen Herraan, Jeesukseen Kristukseen,
Jumalan ainosyntyiseen Poikaan,
joka ennen aikojen alkua on Isästä syntynyt.
Jumala Jumalasta, valkeus valkeudesta, tosi
Jumala tosi Jumalasta,
syntynyt eikä luotu, joka on samaa olemusta
kuin Isä
ja jonka kautta kaikki on tehty.

Meidän ihmisten tähden ja meidän
pelastuksemme tähden hän astui alas
taivaista, tuli lihaksi Pyhästä Hengestä ja
neitsyt Mariasta ja tuli ihmiseksi.

Meidän edestämme ristiinnaulittiin Pontius
Pilatuksen aikana, kärsi ja haudattiin, nousi
kuolleista kolmantena päivänä kirjoitusten
mukaan, astui ylös taivaisiin, istuu Isän
oikealla puolella.

Et iterum venturus est cum gloria iudicare
vivos et mortuos,
cuius regni non erit finis.
Et in Spiritum Sanctum, Dominum et
vivificantem:
qui ex Patre Filioque procedit.
Qui cum Patre et Filio simul adoratur et
conglorificatur:
qui locutus est per prophetas.

Et unam sanctam catholicam et
apostolicam Ecclesiam.
Confiteor unum baptisma in remissionem
peccatorum.
Et expecto resurrectionem mortuorum, et
vitam venturi sæculi.
Amen.

Ja on kunniaassa tuleva takaisin
tuomitsemaan elävät ja kuolleet
ja hänen valtakunnallaan ei ole loppua.
Ja Pyhään Henkeen, Herraan ja eläväksi
tekijään,
joka Isästä ja Pojasta lähtee,
jota yhdessä Isän ja Pojan kanssa
palvotaan ja kunnioitetaan
ja joka on puhunut profeettojen kautta.

Ja yhteen, pyhään, katoliseen ja
apostoliseen kirkkoon.
Tunnustan yhden kasteen syntien
anteeksi antamiseksi,
odotan kuolleiden ylösnousemusta ja
tulevan maailman elämää.
Aamen.

Litanie lauretane (Loreton litanian)

Kyrie eleison,
Christe eleison,
Kyrie eleison.
Christe audi nos,
Christe exaudi nos.

Pater de cælis Deus, miserere nobis. Fili
Redemptor mundi Deus, miserere nobis.
Spiritus Sancte Deus, miserere nobis.
Sancta Trinitas, unus Deus, miserere
nobis.

Sancta Maria, ora pro nobis,
Sancta Dei Genitrix, –
Sancta Virgo virginum, –
Mater Christi, –
Mater divinæ gratiæ, –
Mater purissima, –
Mater castissima, –
Mater inviolata, –
Mater intemerata, –
Mater amabilis, –

Herra, armahda.
Kristus, armahda.
Herra, armahda.
Kristus, kuule meitä.
Kristus, kuule rukouksemme.

Taivaallinen Isä, Jumala, armahda meitä.
Poika, maailman Lunastaja, Jumala,
armahda meitä. Pyhä Henki, Jumala,
armahda meitä. Pyhä Kolminaisuus, yksi
Jumala, armahda meitä.

Pyhä Maria, rukoile puolestamme.
Pyhä Jumalansynnyttäjä, –
Pyhä neitsyiden Neitsyt, –
Kristuksen Äiti, –
Jumalallisen armon Äiti, –
Puhtain Äiti, –
Neitsyiden Äiti, –
Koskematon Äiti, –
Loukkaamaton Äiti, –
Rakastettava Äiti, –

Mater admirabilis, –
Mater Creatoris, –
Mater Salvatoris, –
Virgo prudentissima, –
Virgo veneranda, –
Virgo prædicanda, –
Virgo potens, –
Virgo clemens, –
Virgo fidelis, –
Speculum justitiæ, –
Sedes sapientiæ, –
Causa nostræ lætitiæ, –
Vas spirituale, –
Vas honorabile, –
Vas insigne devotionis, –
Rosa mistica, –
Turris Davidica, –
Turris eburnea, –
Domus aurea, –
Fœderis arca, –
Janua cæli, –
Stella matutina, –
Salus infirmorum, –
Refugium peccatorum, –
Consolatrix afflictorum, –

Ihmeellinen Äiti, –
Luojan Äiti, –
Vapahtajan Äiti, –
Viisain Neitsyt, –
Kunnioitettava Neitsyt, –
Ylistettävä Neitsyt, –
Voimallinen Neitsyt, –
Lempeä Neitsyt, –
Uskollinen Neitsyt, –
Vanhurskauden kuvastin, –
Viisauden istuin, –
Ilomme lähde, –
Pyhän Hengen malja, –
Kallisarvoinen malja, –
Hartauden malja, –
Mystinen ruusu, –
Daavidin torni, –
Norsunluinen torni, –
Kultainen huone, –
Liiton arkki, –
Taivaan portti, –
Kointähti, –
Sairaiden parantuminen, –
Syntisten turva, –
Murheellisten lohduttaja, –

Auxilium Christianorum, –
Regina angelorum, –
Regina Patriarcharum, –
Regina Prophetarum, –
Regina Apostolorum, –
Regina Martyrum, –
Regina Confessorum, –
Regina Virginum, –
Regina Sanctorum omnium, –.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, parce
nobis, Domine.
Agnus Dei, qui tollis peccata mundi,
exaudi nos, Domine.
Agnus Dei, qui tollis peccata mundi,
miserere nobis.

Kristittyjen auttaja, –
Enkelien kuningatar, –
Patriarkkojen kuningatar, –
Profeettojen kuningatar, –
Apostolien kuningatar, –
Marttyyrien kuningatar, –
Tunnustajien kuningatar, –
Neitsyiden kuningatar, –
Kaikkien pyhien kuningatar, –.

Jumalan Karitsa, joka pois otat maailman
synnin, säästä meitä, Herra.
Jumalan Karitsa, joka pois otat maailman
synnin, kuule rukouksemme, Herra.
Jumalan Karitsa, joka pois otat maailman
synnin, armahda meitä.

Silenzio ò Fauni

Silenzio, o fauni, / tacete, o ninfe;
non percotete / il suol col piede,
il ciel col grido;
né piú col suono / de' cavi bronzi
interrompete / l'alta quiete
di questa dea.
Férmate, o mare / cessate, o venti;
non sia chi svegli / Venere bella,
che qui riposa.

Venere è certo / costei ch'io veggio
dormir sul lido.
Ma dov'è il cesto / di cui si cinge?

No, no, piú tosto / fia Pasitea,
ch'oggi si sposa / (credo) col Sonno.
Ma chi mai vide / Grazia vestita,
se sempre tutte / van senza spoglie?

– Hiljaa, faunit; vaiti, nymfit;
älkää takoko maata jaloillanne
tai taivasta huudollanne;
älkääkä keskeyttäkö
tämän jumalattaren lepohetkeä
pronssitorvienne äänillä.
– Seisahdu, meri, lakatkaa, tuulet,
jottei tässä makaava kaunis Venus
vain heräisi.

– Sillä tämänhän on Venus, joka näkyy
nukkuvan rannalla.
– Mutta missä on kori hänen lantioltaan?

– Ei, ei, hän taitaakin olla Pasithea,
joka ottanee tänään puolisokseen Unen.
– Mutta onko koskaan nähty Sulotarta
pukeissa, hehän kulkevat kaikki ilman
vaatteita?

No, no, piú tosto / fia Pasitea,
ch'oggi si sposa / (credo) col Sonno.
Ma chi mai vide / Grazia vestita,
se sempre tutte / van senza spoglie?

La Luna è forse, / che, come amica
de' salsi umori, / lungo il mar giace?
Ma come in pace / senza l'amato
pastore a lato / dorme soletta?

È forse Teti / dai piè d'argento,
ch'uscita è fuori / de' suoi cristalli?
Ma quando mai, / lasciate l'onde,
viene a le sponde, / se non ignuda?

Forse è Diana, / che da la caccia
tornata stanca, / poiché i sudori
terse ne l'acque, / quivi si giacque?
Ma non ha l'arco, / né la faretra,
e non ha punto / d'asprezza in volto.

Chi sa se fusse / Minerva casta?
Ma chi l'ha tolto / lo scudo e l'asta?

– Entäpä jos hän onkin Kuu, suolaisten
vetten ystävä, levolla meren ääressä?
– Mutta kuinka hän voisi nukkua yksin,
ilman rakasta paimentansa vierellä?

– Ehkäpä hän onkin hopeajalkainen
Thetis,
joka on poistunut kimmeltävästä
merestään?
– No mitenköhän hän olisi voinut jättää
aallot
ja nousta rantaan, ellei ole alaston?

– Kenties Diana on palannut metsältä
väsyneenä, sitten huuhdellut hien
iholtaan ja lepää nyt tuolla?
– Mutta hänellä ei ole jousta eikä
nuoliviintä,
eivätkä hänen kasvonsa ole lainkaan
karkeat.

– Voisiko siinä olla siveä Minerva?
– Missäs sitten ovat kilpi ja keihäs?

Fauni, aspettate; / ninfe, tacete!
deh! non rompete / quel sonnarello,
che mollicello / lega colei,
che m'ha legato!

Dormi pur, dormi, / qualunque sei,
ch'anzi vogl'io / far che ti prenda
piú dolce oblio / al mormorio
de' pianti miei.
Tacete, o ninfe; / silenzio, o fauni!

*Giambattista Marino (1569–1625),
suom. V.M.*

– Faunit, katsokaa; – nymfit, vaiti!
– Voi, älkää rikkoko unta, joka on
kietoutunut hellästi hänen ympärilleen,
hänen joka on kietonut minut itseensä!

Nuku vain, nuku, kuka sitten oletkin,
sillä tosiaankin tahdon
kyynelteni kuiskeen saattelevan sinut
vielä suloisempaan uneen.
Vaiti, nymfit; hiljaa, faunit!

Ave Regina

Ave Regina cælorum,
Ave Domina Angelorum.
Salve radix salve porta
Ex qua mundo lux est orta,
Gaude Virgo gloriosa
Super omnes speciosa,
Vale o valde decora
Et pro nobis Christum exora.

Dignare me laudare te, Virgo sacrata.
Da mihi virtutem contra hostes tuos.

Sanctus

Sanctus, sanctus, sanctus Dominus Deus
Sabaoth. Pleni sunt cœli et terra gloria
tua. Hosanna in excelsis.

Benedictus qui venit in nomine Domini.
Hosanna in excelsis.

suom. Katolisen kirkon tiedotuskeskus, V.M.

Terve, taivasten kuningatar,
terve, enkelten valtiatar.
Terve Iisain juuri, taivaan portti,
josta maailmalle valkeus koitti.
Iloitse, kunniakas Neitsyt,
kaikkia muita ihanampi.
Ole tervehditty kaikista kaunein,
rukoile puolestamme Kristusta.

Tee minut arvolliseksi ylistämään sinua,
pyhä Neitsyt.
Anna minulle voimia taistella vihollisiasi
vastaan.

Pyhä, pyhä, pyhä Herra Jumala
kaikkivaltias. Täydet ovat taivaat ja maa
sinun kunniaasi. Hoosianna korkeuksissa.

Siunattu olkoon hän, joka tulee Herran
nimeen. Hoosianna korkeuksissa.

Qualis est dilecta nostra

Qualis est dilecta nostra charissimi, qualis et quanta Soror est et Sponsa Christi? Dilecta nostra candida, immaculata, quasi aurora consurgens, pulchra ut Luna, electa ut sol.

Domina mundi, Dei mater alma, pura, singularis, felix porta cæli, rubicunda velut rosa, lilio candidior. Regina nostra deliciis affluens, divitias erogans, super dilectum suum innixa, tota pulchra, tota suaviter super mel et favum. Veni dilecta, veni Domina, veni Regina et spes nostra, veni in hortum odoris super omnia aromata.

Protege nos, defende nos, libera nos, o intemerata, o inviolata, o amabilis, o suavissima Virgo Maria.

Suom. V.M. mukailien Laulujen laulua

Millainen on rakkaamme, kalleimpamme, millainen on sisaremmen ja Kristuksen morsian? Rakkaamme on ihana ja koskematon, hän loistaa kuin aamurusko, hän on kaunis kuin kuu, sädehtivä kuin päivänpaiste.

Maailman Valtiatar, Jumalan äiti on suopea, puhdas, vailla vertaa, varma taivaan portti, verevä kuin ruusu, liljaakin valkoisempi. Kuningattaremme pursuaa iloa ja uhkuu vaurautta rakkaansa kainalossa. Hänessä kaikki on kauniimpaa ja ihanampaa kuin hunaja ja mesi. Tule rakkaamme, tule valtiattaremme, tule kuningattaremme ja toivomme – tule puutarhaan, joka tuoksuu ihanammin kuin kaikki balsamit.

Suojele meitä, puolusta meitä, vapauta meidät, oi tahraton, oi koskematon, oi rakastettava, oi ihanin Neitsyt Maria.

Agnus Dei

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi,
miserere nobis.
Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, dona
nobis pacem.

Quel augellin che canta

Quel augellin che canta
Sì dolcemente e lascivetto vola
Or da l'abete al faggio
Ed or dal faggio al mirto,
S'avesse humano spirto,
Direbbe: Ardo d'amore.
Ma ben arde nel core
E parla in sua favella
Sì, che l'intende il suo dolce desio :
Ed odi a punto, o Tirsi,
Il suo dolce desio
Che gli risponde: Ardo d'amor anch' io.

Jumalan Karitsa, joka pois otat maailman
synnin: armahda meitä.
Jumalan Karitsa, joka pois otat maailman
synnin: anna meille rauha.

suom. Katolisen kirkon tiedotuskeskus

Tuo lintunen, joka laulaa
niin suloisesti ja lentelee keimaillen
kuusesta pyökin oksille
ja pyökistä myrttipensaaseen,
ollapa sillä ihmisen sielu,
niin se kertoisi: ”Palan rakkaudesta!”
Vaan on sydämensä tulessa
ja kieli virtaa vuolaana,
jotta ihanainen armas kaiken kuulisi.
Ja kuuletko nyt, Thyrsis,
lintusen lemmittyä,
kuinka se vastaa: ”Palan rakkaudesta
minäkin.”

suomennos: Vera Välimäki ©

Pukstaavi, SUOMALAISEN KIRJAN MUSEO

Festivaalin konserttilippua näyttämällä pääset Suomalaisen kirjan museo Pukstaaviin ja
Sastamalan seudun museoon puoleen hintaan!
Tarjous voimassa 13.-16.7.2023.

www.pukstaavi.fi